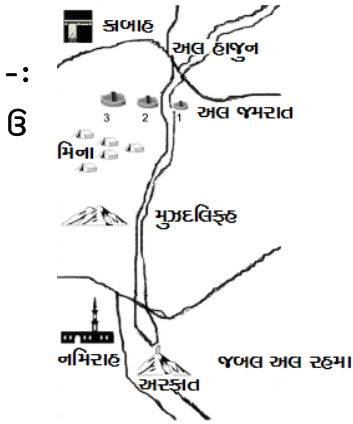

Gujarati Hajj Guide العوجار اتية
હજ અને ઉમરાહની સંક્ષિપ્ત
મુદાસરની રીત

મક્કા મુકર્રમહ માં દાખલ થવા પછી	ઉમરાહ (અથવા તવાફે કુદુમ)
૮, ઝિલહિજ્જહ	એહરામ બાંધવું (મક્કા થી મિના જવું)
	મિનામા થોભવું
૯, ઝિલહિજ્જહ	વુકુફ અરફાત સમયાપ્ત પછી (મગરિબબાહ) મુઝદલિફ્હ જઇને થોભવું
૧૦, ઝિલહિજ્જહ	મોટા શયતાન (જમરા) ને કાંકરો મારવી
	કુરબાની કરવું
	હલક (માથાનું મુંડન) કરાવવું
	તવાફે ઈફાગાહ (ઝિયારત) કરવું
૧૧, ૧૨, ૧૩ ઝિલહિજ્જહ (રમીએ જમાર કરવું)	મિનામાં થોભીને ત્રણેય શયતાનો (જમરાત) ને કાંકરીઓ મારવી
મક્કા મુકર્રમહ થી વિદાય મળી જવું	તવાફે વિદાય કરવું.

તવાફેકુદુમ :-

મીકાત પહોંચીને એહરામબાંધીલો પછી ઉમરાહની દુઆ પઠો. **لَبَّيْكَ اللَّهُ بِعُمْرَةٍ**
 "લબ્બયક અલ્લાહુમ્મિઉમરતનિ"
 (ઓ અલ્લાહ ! હું હાજર છું, ઉમરાહની સાથે) અગર ઉમરાહ પુરો ન થવાનો ભય હોય, તો આ દુઆ પઠો.

اللَّهُمَّ حَسْبِيَ حَيْثُ حَسْبَتِي

"અલ્લાહુમ્મહલ્લી હયપુ હબસ્તની"
 (ઓ અલ્લાહ ! અગર કોઈએ મને ઉમરાહ કરવાથી અટકાવી દિધો. તો મારું રહેઠાણ તેજ સ્થાન છે જ્યાં આપે નક્કી કરી દિધું છે.) પછી કિબ્લા તરફ મોઢું કરીને આ દુઆ પઠો.

اللَّهُمَّ هَذِهِ عُمْرَةٌ لَا رِيَاءَ فِيهَا وَلَا سُمْعَةَ

"અલ્લાહુમ્મહાઝિહી ઉમરતન લા રિયાઅ ફીહા વલા સુમઅહ"
 (ઓ અલ્લાહ ! આ ઉમરાહ છે. જેમાં કોઈ દેખાવ કે આડંબર અને ખ્યાતિ નથી.) પછી પુરૂષ બેરત્થી અવાજ સાથે તલબિયહ પઠે, સ્ત્રીએ ધીમા અવાજે તલબિયહ પઠવું. તલબિયહ આ પ્રમાણે છે :

لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ تَبَّيْكَ، لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ تَبَّيْكَ، إِنَّ الْحَمْدَ وَالنِّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ

"લબ્બયક અલ્લાહુમ્મલબ્બયક, લબ્બયક લા શરીક લક લબ્બયક, ઈબ્રલહમ્, વજ્જનિઅમત લક, વમ્બુલ્ક, લાશરીક લક. (ઓ અલ્લાહ ! હું હાજર છું. આપનો કોઈ ભાગિદાર નથી. હું હાજર

છું. નિ:શંક સર્વ વખાણો, પ્રસંશા અને સંપૂર્ણ નેઅમતો આપના માટે જ છે. અને સર્વસત્તા, અધિકાર અને સર્વશક્તિ આપની જ છે. આપનો કોઈ જ ભાગિદાર કે સાગી નથી)"

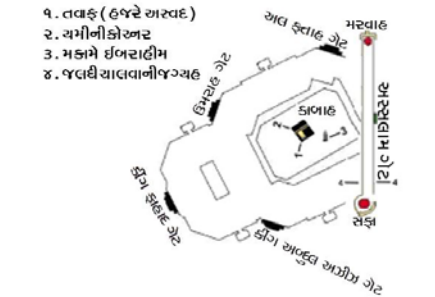
મસ્જિદે હરમમાં જમણાં પગે દાખલ થવું અને આ દુઆ પઠો :

لَبَّيْكَ إِلَهَ الْحَقِّ

"લબ્બયક ઈલાહલ હક" (હું હાજર છું. એ અલ્લાહની સામે જે સચ્ચાઈવાળો છે.) "અલ્લાહુમ્મસલ્લેઅલા મુહમ્મદિવ વસલ્લિમ-અલ્લાહુમ્મફલ્લી અબવાબ રહમતિક." (ઓ અલ્લાહ ! રહમત નાઝિલ ફરમાવ હજારત મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમપર ઓ અલ્લાહ ! મારા માટે રહમતના દરવાજા ખોલી દે.)

بِسْمِ اللَّهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ سَلِّمْ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ

-: સમી :-

-: તવાફ :-

મર્દ પોતાનો જમણો ખબો એહરામની બહાર ઉઘાડો જ રહેવા દે. 'હજરેઅસ્વદ'ની સામે પહેલા એવી રીતે ઉભા રહેવું કે કઅબા શરીફ તમારી સામે હોય. પછી તવાફની નિયત કરો "ઓ અલ્લાહ ! હું આપની રજામંદી માટે ઉમરાહનો તવાફ કરું છું. આપ એને મારા માટે સરળ બનાવી દો અને એને સ્વિકારી લો." ત્યાર પછી કાળી પટ્ટી પર (લાઈન) કાળા તરફ મોઢું કરીને બન્ને હાથોને કાન સુધી ઉઠાવી પઠો. "બિસ્મિલ્લાહી અલ્લાહુ અકબર વલિલ લાહિલ હમ્દુ વસ્સલાતુ વસ્સલામુ અલા રસુલિલ્લાહી." પછી બંને હાથ ઊંડી દઈને તવાફ શરૂ કરો. દરેક ચક્કર (વર્તુળ) શરૂ કરવા પહેલા "હજરે અસ્વદ" તરફ જમણી હથેળી કરીને "અલ્લાહુ અકબર" કહો એને "ઈસ્તિલામ" કહેવાય છે. પ્રથમત્રણ ચક્કરોમાં પુરૂષ 'રમલ' કરે. (ધીમે-ધીમે દોડવાને 'રમલ' કહેવાય છે.) દરેક ચક્કરમાં 'રકનેયમાની' અને 'હજરે અસ્વદ' દરમિયાન આ દુઆ પઠે. "રબ્બના આતિના ફિદ્દુનિયા હસનતંવ વફિલ આખેરતિ હસનતંવ વ કિના અઝાબનાર" (ઓ અમારા પાલનહાર ! અમને દુનિયામાં ભલાઈ અતા ફરમાવ અને આખેરતમાં ખુબી અતા કર અને અમને જહન્નમના અઝાબથી બચાવ.) તવાફ પુરૂ કર્યા પછી પોતાના જમણાં ખભાને ટાંકી લો. અને 'મકામે ઈબ્રાહીમપાસે જઈને આ દુઆ પઠો.'

وَاتَّخِذُوا مِنْ مَّقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى

"વતખિઝુ મિમ્મકામે ઈબ્રાહીમમુસલ્લા" (અને કહોં દિવું કે ઈબ્રાહીમઅલ ના ઉભા રહેવાની જગ્યાને નમાઝ પઠવાનું સ્થાન બનાવો.) અગર તક મળે તો 'મકામે ઈબ્રાહીમપાસે તવાફની બે રકાત નફ્લ નમાઝ અદા કરો. નહીંતર હરમશરીફમાં ગમે તે જગ્યાએ એ નમાઝ પઠી શકાય છે. પહેલી રકાતમાં "કુલ્યા અચ્યુહલ કાફિરન" અને બીજી રકાતમાં "કુલ હુવલ્લાહુ અહદ" પઠવું. પછી ઝમઝમના કુંવા પાસે

જઈને પેટ ભરીને ઝમઝમનું પાણી પીઓ. પાછા ફરીને 'હજરેઅસ્વદનું' 'ઈસ્તિલામ' કરતાં 'અલ્લાહુ અકબર' કહો.

اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ

'સમી' 'સફા' થી શરૂ કરો. 'સમી' ના એક ચક્કરનું અંતર લગભગ અર્ધા કિ.મી. જેટલું છે. કુલ સાત ચક્કરો થાય છે. એટલે કે ૩.૫ (સાડાત્રણ) કિ.મી. લગભગ બે માઈલ જેટલું અંતર એક 'સમી'માં ચાલવું પડે છે. "ઈબ્રસાફા વલ મરવત મિન શઆઈ રિલ્લાહી ફમન હજ્જલ બયત અવિઅતમર ફલાયુનાહ અલયહિ અંચ ચતવફ બિહિમા - વમન તતવ્વઅ ખચરન ફઈબ્રલલાહ શાકિરન અલીમ" (નિ:શંક સફા અને મરવા અલ્લાહની નિશાનીઓ (ચિન્હો) માંથી છે. એટલે જે કોઈ બયતુલ્લાહનો હજ કે ઉમરાહ કરે, તો એના ઉપર કોઈ ગુનોહ નથી કે આ બન્નેનો તવાફ કરે. અને જે કોઈપણ પોતાની ખુશીથી કોઈ નેકી કરે, તો અલ્લાહ તરખાલા વાસ્તવમાં કદરદાન અને સર્વજ્ઞાની છે.)

اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ

"અલ્લાહુ અકબર, અલ્લાહુ અકબર લાઈલાહ ઈલ્લાહી વહદહૂ લા શરીક લહૂ, લહુલ મુલ્કુ વલહુલ હમ્દુ યુહયી વચ્યમિતુ વહુવ અલા કુલ્લે શયઈન કદીર. લાઈલાહ ઈલ્લાહી વહદહૂ લા શરીકલહૂ અન્વઝ વચદહૂ વનસર અખ્દહૂ વ હઝમલ અહઝાબ વહદહૂ." (અલ્લાહ સૌથી મહાન છે - અલ્લાહ સૌથી મહાન છે. અલ્લાહ સિવાય કોઈ માંબૂદ નથી. એ એક જ છે. એનો કોઈ ભાગિદાર નથી. એના જ અધિકારમાં સત્તા અને શાસન છે. અને એના માટે જ ખ્યાતિ અને સ્તુતિ છે. એજ જીવન અને મૃત્યુ અર્પે છે. એના જ ઈશ્તિયારમાં સર્વ ભલાઈ છે. અને એ દરેક વસ્તુ પર પ્રભુત્વ ધરાવે છે. (સર્વ શક્તિમાન છે.) અલ્લાહ વગર કોઈ જ ઈબાદત ને લાયક નથી. એ એકલો જ છે. એનો કોઈ ભાગિદાર નથી - એણે પોતાના વચનનું પાલન કર્યું અને પોતાના બંદાની મદદ કરી અને એકલા એજ આખા લશ્કર કે એક ટુકડીને પરાસ્ત કરી દીધી) આ કલેમહ ને ત્રણ વખત પઠો અને ફક્ત પ્રથમતથા બીજી વખત પઠવા પછી દુઆ કરો. 'સફા' થી 'મરવા' એક ચક્કર અને 'મરવા' થી 'સફા' બીજો ચક્કર થાય છે. એવી રીતે સાત ચક્કરો લગાવવાના હોય છે. અને 'મરવા' પર (સાતમો) ચક્કર સંપૂર્ણ થશે. જ્યારે લીલીખતીના વિસ્તાર માં પહુંચો તો પુરૂષોએ જરાક દોડ લગાવવી બોઈએ. પરંતુ સ્ત્રીઓ ધીમે ધીમે જ ચાલે. દોડે નહીં. આ દુઆ પઠવું ! **إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعَزُّ الْأَكْرَمُ !**

رَبِّ الْعِزِّ وَالْإِكْرَامِ

"રબ્બિગફિર વર હમઈબ્રક અંબલ અઅઝઝુલ અકરમ" (ઓ મારા પાલનહાર ! મારી મગફિરત ફરમાવી દે અને મારા ઉપર રહમફરમાવ. તું સૌથી વધુ અઝમતવાળો છે અને સૌથી વધુ મહેરબાની કરનાર છે.)

મસ્જિદે હરમથી બહાર નિકળતી વખતે ડાબો પગ પહેલા કાઢો અને આ દુઆ પઠો

بِسْمِ اللَّهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ سَلِّمْ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ

બિ'અલ્લાહિ' "અલ્લાહુમ્મસલ્લિઅલા મુહમ્મદિવ વ" સલ્લિમ. અલ્લાહુમ્મ ઈબ્રા અસ્વલુક મિન ફઝલિક"

(ઓ અલ્લાહ ! રહમત નાગ્રિમફરમાં મુહંમદ સલ - પર. ઓ અલ્લાહ ! હું તારાથી તારા ફઝલનો સવાલ કરું છું.) પછી પુરૂષો આપા માથાના વાળ ખોડી નાંખે - અથવા ઓછામાં ઓછું આપા માથાના વાળને દરેક જગ્યાએથી સરખે સરખા કાપી નાંખે અને સ્ત્રીઓ આપા માથાના વાળને આંગળીના ટેરવાની લંબાઈથી કંઈક વધુ કપાવી નાંખે. હવે આપનો (ઉમરાહાનો) એહરામખોલી દો. એ સાથે જ બધા પ્રતિબંધો સમાપ્ત થઈ ગયા.

-: ૮, ઝિલહિજ્જહ :-

૮, મી ઝિલહિજ્જહ (યવમુતર વિચહ) ના દિવસે ફજરની નમાઝ પછી મક્કા શરીફથી રવાના થઈને ઝોહર પહેલાંજ 'એહરામ'ની હાલતમાં 'મિના' પહોંચી જવું. **لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ بِحَجِّ**

હવે હજની નિયતથી આ એહરામપહેરવું. જે જગ્યાએ (મક્કામાં) રોકાએલા હોય, તેજ સ્થળેથી 'લવ્બયક અલ્લાહુમ્મિહિજ્જહ' પઠવું. (ઓ અલ્લાહ ! હું હજ માટે હાજર છું.) **اللَّهُمَّ مَحْيِي حَيْثُ حَبَسْتَنِي**

પછી આ દુઆ પણ પઢીલો. 'અલ્લાહુમ્મહલ્લી હયયુ હબસ્તની' (ઓ અલ્લાહ ! અગર મને હજ કરવાથી રોકી દેવામાં આવે, તો મારું રહેણા એજ જગ્યાએ છે. જ્યાં આપે નક્કી કરી દિયું છે.) **اللَّهُمَّ هَذِهِ حَجَّةٌ لِي رِيَاءَ فِيهَا وَلَا سُمْعَةَ**

પછી કિલ્લાની દિશા તરફ મોટું કરીને ઉભા રહીને આ દુઆ પઢે. 'અલ્લાહુમ્મહાઝિહી હજ્જતુલુન લા સિયાઅ ફીહા વલા સુમ્અહ'

لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ، لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ تَبَّيْكَ، إِنَّ الْحَمْدَ وَالنِّعْمَةَ لَكَ وَالْمَلِكُ لَا شَرِيكَ لَكَ

પછી ઊંચા અવાજે તલબિયહ પઢે 'લવ્બયક અલ્લાહુમ્મલવ્બયક, લવ્બયક લા શરીફ લક લવ્બયક, ઈબ્જલહમ્દ વબ્જનઅમતા લક વલમુલ્ક, લા શરીફ લક.'

-: મિના માં રોકાણ :-

'મિના' માં રહીને ઝોહર, અસર અને ઈશાની નમાઝ કસ્ર પઢે (બે રકાત જ પઢે) બધી જ નમાઝો પોત-પોતાના સમય માંજ પઢે.

-: ૯, ઝિલહિજ્જહ :-

-: અરફા માં રોકાણ :-

'યવમુલ અરફા' ૯, ઝિલહિજ્જહ ના ઝવાલ (મધ્યાન)થી લઈને ગુરૂબે આફતાહ (સુયાસ્ત) સુધી અરફાત ના મેદાનમાં ગમે ત્યાં થોભવું એને 'યુકુફે અરફા' કહેવાય છે. હજ માં આ 'યુકુફે અરફા' ફર્જ છે. (એના વગર હજ અદા થતો જ નથી.) એટલે નવમી ઝિલહિજ્જહના ફજરની નમાઝ મિના માં પઢીને ઈશરાક (સુયોદય) પછી જ અરફાત ના મેદાન તરફ રવાના થવું. રસ્તામાં તસ્બીહાત પઢતા જવું. તલબિયહ પણ પઢતા રહેવું.

لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ، لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ تَبَّيْكَ، إِنَّ الْحَمْدَ وَالنِّعْمَةَ لَكَ وَالْمَلِكُ لَا شَرِيكَ لَكَ

'લવ્બયક, અલ્લાહુમ્મલવ્બયક લવ્બયક લા શરીફલક લવ્બયક ઈબ્જલહમ્દ વબ્જનઅમત લક વલમુલ્ક, લા શરીફ લક.' 'મસ્જિદે નમેરહ'માં જગ્યા મી જાય. તો એક જ અઝાન અને બે ઈકામત ની સાથે (ઈમામે હજની પાછળ) ઝોહર અને અસરની નમાઝ એક સાથે કરત પઢે એ બન્ને નમાઝો વચ્ચે બીજી કોઈ નમાઝ ન પઢે. એવી જ રીતે અસર પછી પણ કોઈ નમાઝ ન પઢે. પરંતુ 'મસ્જિદે નમેરહ'માં જે જગ્યા ન મળે તો અરફાતમાં ગમે ત્યાં રોકાઈ જાય. હવે ઝોહર અને અસરની નમાઝો એક સાથે એક જ અઝાનથી ન પઢે - પરંતુ અલગઅલગ બે અઝાનો સાથે પોત-પોતાના સમયમાં જ અદા કરો. ઝવાલ થતાં જ 'યુકુફ' શરૂ કરો.

ઝવાલ થતાં જ 'યુકુફ' શરૂ કરો. સાંજ સુધી લવ્બયક...પઢતા રહેવું. તેમજ ખુબ કરગરીને દુઆઓ કરવી, તવબહ-ઈસ્તિગફાર કરતા રહેવું. ચોથા કલેમહને વધુમાં વધુ પઢવું. આ 'યુકુફેઅરફા' ઉભા રહીને કરવું. અફ્જલ છે - પરંતુ બેસીને કરવું પણ બાઈઝ છે. શક્ય હોય તો 'જબલેરહમત'ની નીચે યુકુફ કરવું - એ

શક્ય ન હોય તો અરફાત ના મેદાનમાં ગમે ત્યાં યુકુફ થઈ શકે છે. કિલ્લાની તરફ મોટું રાખીને બન્ને હાથોને ઊંચા કરીને તલબિયહ પઢવું.

-: એ દિવસની સર્વોત્તમ તસ્બીહ :-

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ، وَ لَهُ الْخَمْدُ، وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

''લાર્થલાહ ઈલ્લાહુ વહદહુ લા શરીફ લહુ લહુલમુલ્કુ વલહુલ હમ્દુ'' યુદ્ધથી વ યુમીતુ બિયદિહિલ ખયર વહુલ અલાકુલ્લિ શયર્થન કદીર.'

પછી સુયાસ્ત (ગુરૂબ) સુધી ત્યાંજ થોભવું - પરંતુ મગરિબની નમાઝ 'અરફાત'માં ન પઢવું. (ગુરૂબ પછી) ત્યાંથી મુઝલદિફર તરફ રવાના થઈ જવું.

-: મુઝલદિફરમાં રોકાણ :-

'મુઝલદિફર' પહોંચીને એક જ અઝાન અને બે ઈકામતની સાથે મગરિબ અને ઈશાની નમાઝ કરત પઢવું. બંને નમાઝો વચ્ચે બીજી કોઈ નમાઝ ન પઢો. ઈશાની ફર્જ નમાઝ અદા કરવા પછી જ મગરિબની બે સુબ્જતો અને પછી ઈશાની સુબ્જતો અને વિગ્ર પઢો - ત્યારબાદ દુઆ, તવબહ, ઈસ્તિગફાર અને ઝિલ્લાહામાં રાત પસાર કરો. સવારે મોટા ચાંચાંની સાઈઝની ૭૦, કાંકરિઓ દરેક વ્યક્તિ પોતાની 'રમી' માટે ભેગી કરે.

-: ૧૦, ઝિલહિજ્જહ :-

સવારમાં વહેલા ઉઠીને ફજરની નમાઝ અદા કરવા પછી કિલ્લાની તરફ મોટું કરીને પઢો.

اللَّهُ أَكْبَرُ، الْحَمْدُ لِلَّهِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

'અલહમ્દુ લિલ્લાહિ, અલ્લાહુ અકબર, લાર્થલાહ ઈલ્લાહુ' (બધી જ પ્રસંશા અલ્લાહ માટે જ છે. અલ્લાહ સૌથી મહાન છે.. અલ્લાહ સિવાય કોઈ ઈબાદતને લાયક નથી.) સુર્ય નિકળતા પહેલાં જ 'મિના' તરફ 'તલબિયહ' પઢતાં રવાના થઈ જવું. (લવ્બયક, અલ્લાહુમ્મલવ્બયક, લવ્બયક લા શરીફ લક લવ્બયક, ઈબ્જલ હમ્દ, વબ્જનઅમતલક વલમુલ્ક, લા શરીફલક.)

-: જમરતુલ ઉકબહ :-

'મિના' પહોંચીને 'જમરતુલ ઉકબહ' (મોટા શયતાન) ને સાત કાંકરી એક પછી એક મારે (એકી સાથે સાતેય કાંકરી ભેગી ન મારે.) (જીવના જોખમના લિદે, ભીડ ભાડ થી બચવા માટે સાંજે અથવા રાત્રે કાંકરિઓ મારવી બેહતર છે.) કાંકરી મારતી વખતે આ તસ્બીહ પઢો -

اللَّهُ أَكْبَرُ

'અલ્લાહુ અકબર' - કાંકરીઓ માયાં પછી તરત જ લવ્બયક કહેવું બંધ કરી દો. 'રમી' કર્યા પછી દુઆ માટે ત્યાં ન થોભવું. તરતજ પોતાના તંબુમાં આવી જવું અને પછી કુરબાની કરવા ચાલ્યા જવું.

-: કુરબાની :-

કુરબાનીની ટિકીટ ખરીદવું પણ બોઈઝ છે. અગર ટિકીટ લીધી ન હોય તો હવે 'કુરબાની' ના સ્થળે પહોંચવું. કુરબાની કરતી વખતે આ દુઆ પઢવું.

بِسْمِ اللَّهِ وَاللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُمَّ إِنَّ هَذَا مِنْكَ وَ لَكَ اللَّهُمَّ تَقَبَّلْ مِنِّي

'બિસ્મિલ્લાહિ અલ્લાહુ અકબર, અલ્લાહુમ્મઈબ્જહાઝા મિન્ક વ લક - અલ્લાહુમ્મતકબ્બલહુ મિન્ની - (અલ્લાહ ના નામથી શરૂ કરું છું. જે સૌથી મહાન છે - ઓ અલ્લાહ આ કુરબાની તારાજ તરફથી છે અને તારા માટે જ છે. ઓ અલ્લાહ ! તું એને મારા તરફથી સ્વિકારી લે.)

-: માથાના વાળોનું મુંડન :-

કુરબાની કર્યા પછી પુરૂષો આપા માથાનું મુંડન કરાવે. અથવા માથાની બધી જ બાજુઓથી સરખી રીતે આંગળીના ટેરવા જેટલા વા' કપાવે. સ્ત્રીઓ આંગળીના ટેરવાથી થોડાક વધારે લંબાઈમાં આપા માથાના વા' ને કપાવી લીએ. હવે એહરામખોલી નાંખો. શયનસુખ સિવાય બધાજ પ્રતિબંધો હવે પુરા થઈ ગયા.

-: તવાફે ઝિયારત :- (તવાફે ઈફાઝહ)

હવે 'તવાફેઝિયારત' કરો - એનો સમય છે, ૧૦, ઝિલહિજ્જહથી ૧૨, ઝિલહિજ્જહના સુયાસ્ત (ગુરૂબ) સુધી છે. આ તવાફ દિવસ કે રાતના ગમે ત્યારે કરી શકાય છે. સામાન્ય રીતે ૧૧, ઝિલહિજ્જહ ના વધારે સરખતા અને અનુક્રુતા રહે છે. (તવાફે ઝિયારતની રીતે એવી જ છે, જેવી કે ઉમરાહના તવાફની છે.) તવાફ પુરૂબની સાથે કરવું જરૂરી છે, પરંતુ એના માટે 'એહરામ'નું હોવું જરૂરી નથી.

મસ્જિદે હરામમાં જમણાં પગે દાખલ થઈને આ દુઆ પઢો.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ سَلِّمْ، اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ

'અલ્લાહુમ્મસલ્લેઅલા મુહંમદિવ વ સલ્લિમ-અલ્લાહુમ્મફતહલી અબવાબ રહમતિક.'

-: ૧૧, ૧૨ અને ૧૩ મી ઝિલહિજ્જહ :-

ઝવાલ પછી થી લઈને રાત સુધી ગમે ત્યારે ત્રણેય શયતાનો (જમરાત)ને કાંકરિયો મારો. (દરેક શયતાન ને સાત - સાત કાંકરિયો અર્થાત એક દિવસમાં કુલ ૨૧, કાંકરિયો મારવી.) પહેલા નાના શયતાન ને (જમરએ ઉલા) સાત કાંકરિયો મારો. દરેક કાંકરી મારતી વખતે 'અલ્લાહુ અકબર' કહો. **اللَّهُ أَكْبَرُ**

પછી કીબલા તરફ મોટું કરીને (જમરાત તમારા જમણા હાથ તરફ હશે.) દુઆ કરો. પછી વચલા શયતાન (જમરએ વુસ્તા) તરફ જાઓ એને પણ આજ પ્રમાણે 'અલ્લાહુ અકબર' ની તસબીહ પઢતા-પઢતા સાત કાંકરિયો મારો - પછી એવી જ રીતે કિલ્લા તરફ મોટું કરીને દુઆ કરો. પછી ત્રીજા શયતાન (જમર એ ઉકબહ) તરફ આગો વધો એને પણ એજ પ્રમાણે 'અલ્લાહુ અકબર' કહેતાં સાત કાંકરીઓ મારો. પરંતુ હવે દુઆ ન કરો. બસ, તમારી 'રમી' પુરી થઈ ગઈ. હવે તમને છૂટ છેકે ૧૨મી ઝિલહિજ્જહની 'રમી' કર્યા પછી સુયાસ્ત (ગુરૂબ) પહેલાં 'મિના' છોડી દો, અથવા ૧૩મી ઝિલહિજ્જહની 'રમી' પુરી કર્યા પછી જ 'મિના' થી રવાના થાઓ.

-:તવાફે વિદાય:-

'હજ' કર્યા પછી જયારે મક્કામુકર્રમહ થી પોતાના વતન પાછા ફરવાનો ઈરાદો થાય, ત્યારે 'તવાફેવિદાય' કરવું વાજિબ છે. (આ 'તવાફ'ની રીત પણ નકલ ઉમરાહ ના 'તવાફ' જેવી જ છે.) મસ્જિદે હરામમાં પોતાના જમણાં પગથી દાખલ થઈને આ દુઆ પઢો :

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ سَلِّمْ، اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ

બિસ્મિલ્લાહિ 'અલ્લાહુમ્મસલ્લેઅલા મુહંમદિવ વસલ્લિમ. અલ્લાહુમ્મફતહલી અબવાબ રહમતિક'' (અનુવાદ આગળ થઈ ગયો છે.) મસ્જિદે હરામથી બહાર નિકળતા, સાબો પગ પહેલા બહાર કાઢો અને આ દુઆ પઢો. **بِسْمِ اللَّهِ وَاللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ سَلِّمْ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ**

બિસ્મિલ્લાહિ 'અલ્લાહુમ્મસલ્લિઅલા મુહંમદિવ વસલ્લિમ. અલ્લાહુમ્મઈબ્જહી અસ્રલુક મિન ફઝલિહ.' નોટ : હજના સફરમાં જવા પહેલા (૧) પોતાના બધા જ કરબો અદા કરી દો (૨) બંધાઓના હક્કો અદા કરો, અથવા માફ કરાવી લો. (૩) પોતાની વસીયત લખી દો. નોંધ : સવાબે દારૈન પ્રાપ્ત કરવા આ પત્રિકાની વધુમાં વધુ કોપીઓ બનાવીને ગુજરાતી વારંચા હાજુઓમાં વહેંચો.

THE ISLAMIC BULLETIN

P.O.Box. 410186, SF, CA 94141-0186 U.S.A.
Web Site : www.islamicbulletin.org
e-mail : info@islamicbulletin.org
Gujarati الجوجاراتية